

Luonnontuotealan toimintaohjelma päivittyi

9.11.2022

Juha Rutanen, projektipäällikkö
Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
& Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, www.aitoluonto.fi
Puh. 040 5737 568, juha.rutanen@helsinki.fi

**RUOKASEKTORIN
KOORDINAATIOHANKE**
lähiruoka · luomu · luonnontuotteet

Maa- ja metsätalousministeriö

PRO LUOMU

Kestävästi ja vastuullisesti monipuolista arvonalisää – Luonnontuotealan toimintaohjelma 2030

Toimintaohjelman tarkoituksena on:

- nostaa esiin alan kehittämisen tavoitteet ja painopisteet sekä suunnata ja koota alan tutkimus- ja kehittämistyötä
- saada alan tarjoamat mahdollisuudet kestävästi hyödynnettyä ja alaan kohdennetuille resursseille lisää vaikuttavuutta
- olla työkalu alan kehittäjille, kouluttajille, tutkijoille, yrittäjille sekä rahoittajille ja hallinnolle

Kestävästi ja vastuullisesti monipuolista arvonalisää – Luonnontuotealan toimintaohjelma 2030

Toimintaohjelman päivitysprosessi:

- Yhteistyössä Arktiset Aromit ry:n ja toimialapäällikön kanssa
- Webinaari ja kolme ennakoituvuöpajaa syksyllä 2021 (alaan yhdistyvät arvot, ilmiöt ja trendit sekä niihin pohjautuvat kehittämiskohteet SWOT- ja PESTEL-analyysinä hyödyntäen)
- Hanketoiminnan koonti (julkaisu), arviot aiemman ohjelman toteutumisesta sekä yritys- ja hanketoimijakyselyt
- Kaksi verkkotyöpajaa talvella 2022, käsiteltiin teemoittain luonnontuotealan kehittämiskohteita ja avaintoimenpiteitä
- Koonti- ja kirjoitustyö (mm. alan nykytilakatsaus ja ohjelmakytkenät)
- Kommenttikierrokselle marraskuussa 2022, viimeistely joulukuussa

Luonnontuoteala on kasvuala

**Ainutlaatuiset
raaka-aineet ja
markkinoiden kysyntä
alan kasvun perustana**

*Suuntaus luonnonmukaisuuteen
ja kasvava kiinnostus terveyttä
kohtaan vauhdittavat
luonnontuotealan kasvua.*

Luonnontuotealaan vaikuttavia ilmiöitä ja kuluttajatrendejä

- Ekologinen kestävyyskriisi: ilmastonmuutos ja resurssien ylikulutus
- Kestävyysarvojen vahvistuminen
- Lähituotannon merkityksen kasvu
- Hyvinvoinnin ja terveellisyyden korostaminen
- Teknologiakehitys
- Digitalisaatio
- Globalisaatio
- Työn aika- ja paikkariippumattomuuden kasvu
- Varallisuuden kasvu
- Kansainväliset kriisit ja markkinahäiriöt
- Kustannusten nousu ja kuluttajien ostovoiman heikkeneminen
- Energiatehokkuuden korostuminen
- Uusiutuvien luonnonvarojen merkityksen kasvu

Luonnontuotealan SWOT

Vahvuudet

- Raaka-ainevarat erityisominaisuuksineen
- Kasvavat markkinat
- Luonnontuotteidemme hyvä maine
- Luonnontuoteala **osana vihreää siirtymää**
- Kiinnostus ja perinteet metsien käyttöön
- Rakenteet tiedon ja osaamisen vahvistamiseen
- Asuttu maaseutu tie- ja laajakaistayhteyksineen

Mahdollisuudet

- Raaka-ainetuotannon uudet ratkaisut
- Erityisominaisuuksien hyödyntäminen jalostusasteen kasvattamisessa ja arverkköjen vahvistamisessa
- Uusien myynti- ja markkinointikanavien innovatiivinen hyödyntäminen
- Vahvistuva alan osaaminen ja TKI-toiminta sekä tiedon hyödyntäminen
- Yhteistyön vahvistaminen ja hyödyntäminen
- Rahoituslähteiden monipuolinen hyödyntäminen

Heikkoudet

- Raaka-ainetuotannon kehittymättömyys
- Raaka-ainemarkkinan kehittymättömyys
- **Alhainen jalostusaste**
- Myynti- ja markkinointiosaamisen sekä myyntiargumenttien puutteellisuus
- Alan **yritysten pienuus**
- Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lyhytjänteisyys
- Yhteistyörakenteiden ja edunvalvonnan puutteet

Uhat

- Työvoiman saatavuus heikkenee
- Kotimaisen tuotannon hintakilpailukyky romahtaa
- Kansainväliset kriisit ja kuluttajien ostovoiman heikkeneminen
- **Alan imagokolhut**
- Etäännyvä päätöksenteko ja sääntely
- Ilmastonmuutos muuttaa luonnon elinympäristöjä ja kasvuoloja

Luonnontuotealalla on vahva ohjelmakytkentä ja ratkaisujen tarjoajan rooli

- Luonnontuotteilla edistetään kestäväää kasvua
- Luonnontuoteala on biotalouden ytimessä
- Luonnontuotteilla monipuolistetaan metsien kestäväää käyttöä
- Luonnontuotteet ovat osa luomutuotantoa, lähiruokaa ja kestäväää ruokajärjestelmää
- Luonnontuotteet tuovat Suomen matkailuun lisää vetovoimaa
- Luonnontuotteiden keruusta saadaan virkistystä ja hyvinvointia
- Luonnontuotealan kehittäminen toteuttaa yrittäjyyden ja alueiden elinvoiman edistämisen tavoitteita

Kestävästi ja vastuullisesti monipuolista arvonalisää – Luonnontuotealan toimintaohjelma 2030

Vuoteen 2030 ulottuvan Luonnontuotealan toimintaohjelman **visio**:
Luonnosta kestävästi ja vastuullisesti monipuolista arvonalisää.

Toimintaohjelman **päätavoitteet** vuoteen 2030 mennessä:

- Luonnontuoteraaka-aineiden markkinoiden toimivuuden parantuminen,
- Jalostustoiminnan kasvu ja nykyistä korkeampi arvonalisä sekä
- Toiminnan kasvua ja kestävyyttä tukevan toimintaympäristön kehittyminen.

Luonnontuotealan toimintaohjelman alatavoitteita

- Luonnontuoteraaka-aineiden kestävän ja ammattimaisen talteenoton lisääntyminen ja monipuolistuminen
- Luomukeruualueiden ja -tuotannon kasvu
- Yhteistyön tiivistyminen metsäalan ja muiden luonnontuotealaan liittyvien elinkeinoalojen suuntaan
- Jalostuksen ja tuotekehityksen kasvu sekä arvoketjujen monipuolistuminen
- Tiedon, osaamisen ja hanketoiminnan kasvu ja aiempaa tehokkaampi hyödyntäminen
- Vastuullisuuden ja laadunhallinnan kehittyminen alan arvoketjuissa
- Lisääntynyt luonnontuotteiden käyttö lähiruokahankinnoissa osana kestävää ruokajärjestelmää
- Kasvua tukevien kasvuekosysteemien ja innovaatioympäristöjen muodostuminen
- Luonnontuoteyritysten määrän, investointien, liikevaihdon ja viennin kasvu
- Luonnontuotteiden tarjoamien mahdollisuuksien laaja hyödyntäminen matkailupalveluissa

Kestävän raaka-ainetuotannon kehittäminen

- Aktivoidaan ja edistetään keruutoimintaa vastuullisesti ja markkinalähtöisesti:
  - Aktivoidaan luonnontuotteiden keruutoimintaa ja -verkostoja mm. jakamalla tietoa luonnontuotteista sekä niiden keruusta ja kysynnästä
  - Kehitetään ja aktivoidaan kerääjä.fi -palvelun toimintaa ja käyttöä
  - Tiivistetään vuoropuhelua ja yhteistyötä metsänomistajien ja raaka-aineketjun toimijoiden välillä esimerkiksi raaka-ainekohtaisia arvoketjuryhmiä kokoamalla
- Kehitetään talteenoton menetelmien kestävyttä, teknologiaa ja kustannustehokkuutta:
  - Kehitetään ja pilotoidaan luonnontuotteiden kestävä talteenoton menetelmiä, laatuohjeistuksia ja teknologiaa
  - Kehitetään mahdollisuuksia ja digitaalisia palveluja avoimen metsä- ja luontotiedon hyödyntämiseksi tuottavimpien keruukohteiden selvittämisessä ja kestävä keruun organisoinnissa
  - Selvitetään ja pienennetään toiminnan hiili- ja vesijalanjälkeä sekä kehitetään menetelmiä kestävyden osoittamiseksi
- Aktivoidaan ja kehitetään luonnontuotteiden sekä niistä valmistettujen välituotteiden ammattimaista tukku- ja välitystoimintaa tiloineen ja laitteineen
- Edistetään luonnosta peräisin olevien kasvien ja sienien viljelyä ja puoliviljelyä
- Edistetään luomukeruuta ottaen huomioon kansallisen luomuhjelman luomukeruuseen liittyvät toimenpiteet.

Jalostustoiminnan ja arvonlisän kasvattaminen

- Laajennetaan ja monipuolistetaan luonnontuotealan arvoverkkoja aktivoimalla uusia jalostavia yrityksiä ja jalostavaa teollisuutta mukaan alan arvoketjuihin ja vetureiksi
- Selvitetään ja tuodaan esille uusien luonnontuoteraaka-aineiden ja niihin pohjautuvien tuotteiden markkinoita ja kaupallisia mahdollisuuksia
- Vahvistetaan alan yrittäjien ja kehittäjien osaamista ja tiedon välittymistä uusien tuotteiden, palvelujen ja liiketoiminnan kehittämiseksi
- Kehitetään ja pilotoidaan työkaluja ja menetelmiä yrityksen laadun hallintaan, tuotannon ja toiminnan kestävyyskehittämiseen sekä uusien teknologioiden käyttöönottamiseksi
- Kannustetaan yrityksiä yhteistyöhön ja rahoitustukien tehokkaaseen hyödyntämiseen tuotekehityksessä, toiminnan kehittämisessä ja uuden teknologian käyttöönotossa muun muassa yritysryhmähankkeiden ja yhteisinvestointien muodossa
- Laajennetaan yhteistyötä matkailu- ja hyvinvointialan yrittäjien ja kehittäjien kanssa luonnontuotteiden tuoman lisäarvon ja vetovoimatekijöiden hyödyntämiseksi tuotteissa ja palvelukonsepteissa

Toiminnan kasvua ja kestävyyttä tukevan toimintaympäristön kehittäminen

- Lisätään alan tieteellistä ja soveltavaa tutkimusta hyödyntäen tehokkaasti kotimaiset ja kansainväliset rahoituslähteet ja yhteistyömahdollisuudet
- Tiivistetään alan tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämistyön yritysysteistyötä ja tiedonvaihtoa
- Kehitetään edelleen alan koulutusta eri tasoilla sekä oppilaitosten luonnontuotealan mikroyritysten tuotantoon ja tuotekehitykseen soveltuvia oppimisympäristöjä
- Kehitetään ja vahvistetaan yritysten ja alan muiden toimijoiden innovaatioverkostoja sekä asiantuntijapalveluja ja -yhteyksiä
- Selvitetään ja kehitetään nykyistä pysyvämpiä ratkaisuja luonnontuotealan toimialatukeen, seurantaan ja kehittämistyön koordinaatioon

Toimintaohjelman organisointi ja seuranta

- Toimeenpanoon ja seurantaan valtakunnallinen ja laajapohjainen yhteistyöryhmä, joka kokoontuu vuosittain ja tarvittaessa painottaa tai tarkentaa jatkototeutusta
- Toteutus edelleen pääosin alueellisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten eri ohjelmien hankkeiden avulla
- Toteutusta ja siinä tarvittavaa yhteistyötä tuetaan kattavan viestinnän sekä esimerkiksi kokoavan hankkeen, toimialajärjestöjen ja toimialapäällikkötoiminnan avulla
- Toteutumisen mittareina käytetään alalla tuotettujen raaka-ainemäärien kehitystä, alan kehittämis- ja investointitoimien rahoituksen määrää sekä alalla toimivien yritysten lukumäärän, liikevaihdon ja tuotannon jalostusarvon kehitystä